

Nr 134

Av herr **Johansson** i Norrköping m. fl., om inrättande i *Valdemarsvik* av ett korrespondensgymnasium.

(Lika lydande med motion nr 110 i Första kammaren)

År 1960 drabbades Valdemarsviks köping av en besvärande sysselsättningskris i det att samhällets enda betydande och för näringslivet på orten helt dominerande industriföretag — C. J. Lundbergs Läderfabriks AB — nedlade sin verksamhet och friställde hela arbetsstyrkan om drygt 350 personer. Genom i samarbete mellan kommunala och länsmyndigheter vidtagna lokaliseringspolitiska åtgärder rekonstruerades näringslivet i orten, som tillfördes nya större och mindre industriföretag, varigenom sysselsättningsläget efter hand helt återställdes till den nivå som noterades vid tiden före driftavvecklingen.

Lokaliseringsträngningarna medförde jämväl dels att Valdemarsvik erhöll ett mera differentierat näringsliv, dels att den successiva nedgång i befolkningstalet som pågått under bl. a. hela 1950-talet bromsades upp och förbyttes i sin motsats. Nu föreliggande preliminära befolkningsuppgifter ger sålunda vid handen att Valdemarsviks invånarantal undergått en icke oväsentlig ökning och vid 1963 års utgång, enligt preliminära siffror, överstigit 1951 års folkmängd. Alla tecken tyder också på att de lokaliseringspolitiska åtgärder i syfte att bredda försörjningsunderlaget för köpingen och därigenom förbättra arbetstillgången för hela regionen, som med oförminskad kraft fortsättes, kommer att ytterligare öka folkmängden i Valdemarsvik. Köpingens ställning som centralort för Valdemarsviks B-region och — enligt länsstyrelsens förslag — för ett kommunblock, talar för angelägenheten av att bygga ut orten sysselsättnings- och servicemässigt. Valdemarsvik med sina 3 424 invånare år 1963 är den dominerande tätorten inom B-regionen och utgör ett naturligt centrum för flertalet servicefunktioner inom området; bl. a. är kommunikationerna, de kommersiella kontakterna och vissa skol- och yrkesutbildningsintressen inriktade mot köpingen. För att Valdemarsvik skall kunna bevara och utveckla sin funktion som centralort och därvid kunna erbjuda den service som regionens befolkning och ett expanderande näringsliv kräver, synes det välmotiverat att orten får den förstärkning av den högre undervisningen som ett korrespondensgymnasium utgör och som tillstyrkts av länskolnämnden och år 1962 även av skolöverstyrelsen, vilken därvid för ändamålet äskade anslag. Denna åtgärd bör ses som ett logiskt fullföljande av de betydande samhälleliga engagemang som redan ägt rum i Valdemarsvik. Det har nämligen visat sig att såväl i Valde-

marsvik som i det närbelägna Gusums Bruk utgör avsaknaden av möjligheter till gymnasiestudier i hemorten en omständighet som försvårar rekryteringen icke minst av personer i nyckelställning inom näringslivet. För upprustning av köpingen i olika avseenden, bl. a. i fråga om gator, vägar, reningsverk, vatten- och avloppsledningar, yrkesskolor, markförvärv, bostadsbyggande m. m., beräknas sålunda de samhälleliga kostnaderna från år 1960 ha omfattat totalt 18,4 miljoner, varav kommunal andel cirka 3,2 miljoner kronor. Härutöver har till bl. a. nylokaliserade industriföretag från 1960 beviljats lån å omkring 3 miljoner kronor: industrigarantilån å 2 630 000 kronor och företagareföreningslån å 324 000 kronor. Staten har sålunda i olika former stött utvecklingen i Valdemarsvik med betydande belopp och iklätt sig borgensansvar av stor ekonomisk räckvidd. Mot denna bakgrund förefaller det vara en bristande samordning av de olika åtgärderna, om statsmakterna samtidigt avvisar en framställning rörande en så blygsam summa som det här gäller. Speciellt ter detta sig som oklokt och inkonsekvent med hänsyn till att det här rör sig om en åtgärd, avsedd att trygga gjorda investeringar och sålunda även trygga sysselsättningen i Valdemarsviksregionen, vilket varit motivet till de stora ekonomiska åtaganden från det allmännas sida som här redan med statsmakternas medverkan skett.

I sitt förslag till ny kommunindelning har länsstyrelsen i Östergötlands län föreslagit Valdemarsvik som huvudort i ett block bestående av Valdemarsviks, Ringarums och Gryts kommuner i Östergötlands län samt Tjust-Eds kommun i Kalmar län.

Samarbete över de nuvarande kommungränserna inom regionen förekommer i ett flertal fall, varvid i det följande endast skolväsendet beröres.

Folkskolan i Valdemarsvik emottager ett mindre antal elever från angränsande kommuner, vilka har närmast till skola i Valdemarsvik.

Elevområdet för samrealskolan i Valdemarsvik omfattar, utom köpingen, Gryt, södra hälften av Ringarum, viss del av Stegeborg, allt i Östergötlands län, samt Tryserums och Östra Eds församlingar i Tjust-Eds kommun och viss del av Hannäs församling i Uknadalens kommun, allt i Kalmar län.

För den blivande grundskolan kommer elevområdet att bli i huvudsak det samma, vartill dock kommer norra delen av Ringarums kommun.

För yrkesskolan har ungefär samma upptagningsområde organiserats genom Valdemarsviks regionala yrkeskolnämnd, som tillkom år 1959. Ifrågasvarande yrkeskolnämnd är under ombildning till en regional skolnämnd med motsvarande uppgifter i aktuella frågor rörande även andra skolor.

Av samrealskolans elever kommer för närvarande mellan 40 och 50 % från andra kommuner än Valdemarsvik. Underdanig framställning om att få börja med nioårig grundskola hösten 1963 ingavs men avslogs. Framställning har nu ingivits att få påbörja grundskolan 1964.

På yrkesskolområdet är för närvarande följande utbildningsgrenar organiserade med undervisningen förlagd till Valdemarsvik:

1. En tvåårig verkstadsskola för metallarbetare, inrymd i med statsbidrag uppförd byggnad, färdigställd 1960.
2. En tvåårig verkstadsskola för verkstadssnickare, förlagd till förhyrda lokaler.
3. En ettårig husmodersskola.
4. En ettårig kontorskurs.
5. Diverse deltidskurser.

I fråga om gymnasiestudier är regionens elever för närvarande hänvisade till högre allmänna läroverket och kommunala gymnasiet i Norrköping. Avståndet från Valdemarsvik till Norrköping är 55 km. De nuvarande förbindelserna utgöres huvudsakligen av rälsbuss på linjen Norrköping Ö—Valdemarsvik och medger icke dagliga resor för ens regionens gynnsammast boende elever. De ungdomar som bestämt sig för gymnasiestudier är sålunda med hänsyn till nu gällande förhållanden nödsakade att under terminerna bo på gymnasieorten med de dryga kostnader som därmed följer.

I samband med en till skolöverstyrelsen ställd anhållan om medgivande, att snarast få inrätta ett korrespondensgymnasium i Valdemarsvik i anslutning till samrealskolan på orten, har fogats uppgifter om dels det antal elever som under vart och ett av åren 1955—1961 efter studier vid samrealskolan i Valdemarsvik övergått till gymnasium, dels ock en beräkning av det relativa antalet av varje årskull skolungdom 1945—1960, som under vissa betingelser kan antas efterfråga gymnasiestudier. Med ledning av det sålunda redovisade materialet har det befunnits rimligt och tydligt angeläget att inrätta ett korrespondensgymnasium i Valdemarsvik. Intresse för projektet har också klart ådagalagts av samtliga i regionen ingående kommuner. Från industrihåll såväl i Valdemarsvik som övriga orter inom regionen, däribland det närbelägna Gusums Bruk, har starkt understrukits betydelsen av ett korrespondensgymnasium, varigenom ifrågavarande industriers möjligheter att rekrytera personal, vilket med hänsyn till den för närvarande mycket gynnsamma utvecklingen är synnerligen aktuellt, skulle väsentligt förbättras.

Beträffande behövliga lokaler för det planerade korrespondensgymnasiet torde inga större svårigheter behöva uppstå. De första årens lokalbehov kan fullt tillfredsställande täckas, och när gymnasiet är fullt utbyggt torde utbyggnaden av skolenheten i Valdemarsvik inför grundskolans snara införande vara verkställd.

Ett av de mest brännande problem vid varje form av utbyggnad av skolväsende visar sig ofta vara lärarfrågan. I fråga om korrespondensgymnasium gäller dock att de egentliga lärarna är korrespondensinstitutets, varför den lokala skolans lärare i detta hänseende huvudsakligen har att fungera som studiehandledare. I anslutning härtill må nämnas att Hermods korrespondensinstitut funnit, att de lärare skolan förfogar över fyller de krav som kan ställas på dem för i samband med korrespondensstudier gällande uppgifter. Möjligen måste man därvid undanta ämnena matematik, fysik och kemi, men svårigheterna på detta område är ju allmängiltiga. En lös-

ning av frågan efter samma linjer som vid korrespondensgymnasiet i Torsås, med lärare från läroverk på angränsande ort, torde vara genomförbart också i Valdemarsvik.

Vid en jämförelse med andra gymnasieformer har korrespondensgymnasiet såväl fördelar som vissa nackdelar. Vid en granskning av de hittillsvarande korrespondensgymnasiernas resultat och en jämförelse mellan dessa och de konventionella gymnasierna bör följande framhållas. Korrespondensgymnasierna har icke särskilda elevområden och har därigenom fått mottaga ett icke ringa antal elever, som icke haft tillräcklig betygspoäng för inträde vid gymnasium på hemorten. De har därför måst arbeta med ett betygs- och förmodligen också begåvningsmässigt sämre klientel än många av de konventionella gymnasierna.

Till korrespondensgymnasiets mest positiva egenskaper må räknas den stora valfrihet beträffande ämnen, som eleverna vid detta kan erbjudas. Med hänsyn till korrespondensgymnasiets hela konstruktion och de bestämmelser som gäller för detsamma behöver man inte räkna med fastställt minimiantal elever för att undervisning i visst ämne skall kunna anordnas. I detta hänseende kan sålunda korrespondensgymnasiet sägas väl ansluta sig till de principer som varit fundamentala vid bestämmandet av riktlinjerna för den nya grundskolan. Beträffande de beräknade kostnaderna för inrättande av ett korrespondensgymnasium i Valdemarsvik hänvisas till vad skolöverstyrelsen anfört i sina petita till årets statsverksproposition.

Med hänvisning till ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att ett korrespondensgymnasium må inrättas i Valdemarsvik från och med höstterminen 1964, organiserat efter samma principer och föreskrifter som gäller för de tidigare inrättade, statsunderstödda korrespondensgymnasierna (Torsås, Undersåker och Jokkmokk); samt

att riksdagen för ändamålet måtte anvisa ett förslagsanslag, som för läsåret 1964/65 upptages till maximalt 80 000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1964

Rune Johansson

i Norrköping

Mac P. Hamrin

i Kalmar

Sven Persson

Oscar Franzén

David Gomér

Tekla Torbrink

Chr. von Sydow

Karin Wetterström

Anders Dahlgren

Stig Alemyr

Astrid Bergegren

Sigvard Rimås

Ingemar Andersson

Einar Gustafsson

i Kårby